

A ragadozómadarak versenygalambokra gyakorolt hatásának felmérése

Készítette: Bagi Zoltán

természetvédelmi mérnök, MGKSZ Információs és Tájékoztatási Bizottság

Bevezetés

Az elmúlt évtizedekben a természetvédelem erőfeszítéseinek is köszönhetően a megerősödött hazai ragadozómadár állomány több társadalmi konfliktust is szült. Ennek legjobb példjai az egyre gyakoribb ragadozómadár mérgezéses és más formákban megjelenő természetkárosítások. A közvélemény legtöbbször a vadásztársadalmat gyanúsítja, de nem ők az egyetlenek, akik érdeellentétbe kerültek az előbb említett okból a természetvédelemmel. Létezik a természetvédelem és a galambtenyésztők között egy jelentős konfliktus, mely legnagyobb mértékben a röpgalambászokat érinti. Ezeket a galambsporttal foglalkozó embereket szintén érzékenyen érinti az állományaikat tizedelő predátorok számának növekedése. Persze ebből nem következik azonnali természetkárosítás, de a galambászok sokszor jogos sérelmeinek figyelmen kívül hagyása a helyzet súlyosbodásához és a természetvédelem eredményeinek negatív társadalmi megítéséhez vezethet. Kutatásom során ennek az eddig kevésbé kutatott problémakör jellemzőinek leírására törekedtem.

Témafelvetés

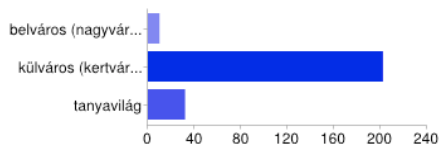
A ragadozómadarak házigalamb állományokban tett predációja nem egyszerű ragadozó-zsákmány konfliktus. Az emberi tényező -mint oly sokszor- itt is árnyaltabbá teszi a képet. A probléma elég összetett. Egyrészt az elejtett galambokkal és az ebből fakadóan a galambtenyésztést feladó galambászok miatt csökkennek az őshonos magyar galambfajták állományméretei. Esetenként komoly anyagi károkat is okozhatnak a ragadozó madarak, továbbá a támadások komoly stresszt és sok sérült madarat eredményeznek, ami állatjóléti szempontból lehet aggályos. Ugyanakkor rombolja a természetvédelem társadalmi megítélését, végső soron pedig a ragadozó madarak zavarásában, fészkeik rombolásában vagy akár elpusztításában megnyilvánuló természetvédelmi károkozáshoz vezethet. Indokolt tehát a probléma alaposabb megismerése, és a lehetőségek felmérése a konfliktus és a károk enyhítésére.

Anyag és módszer

Vizsgálati módszerem a galambtenyésztők körében elvégzett online kérdőíves felmérés volt, melyhez a Google Drive által kínált ingyenes szolgáltatást vettem igénybe. A felmérés a "A ragadozómadarak versenygalambokra gyakorolt hatásának felmérése" címet kapta. A kérdőívben igyekeztem minden olyan paramétert vizsgálni ami hatással lehet a konfliktusra. Összesen 38 kérdés segítségével mértem fel a röpgalamb tenyésztés ragadozómadár predáció szempontjából lényeges jellemzőit, a tenyésztők madárfelismerési képességét, az állományokra leginkább veszélyt jelentő fajok listáját, a károkozás következményeit és az ebből fakadó esetleges természetkárosítás jellemzőit, valamint a természetvédelem megítélését a célcsoportban. Továbbá lehetőség volt vélemények és megoldási javaslatok közzétételére is. Az adatgyűjtés 2012.12.09. és 2013.03.13. között zajlott. Ez idő alatt 243 kitöltés érkezett. A kérdőív adatainak kiértékelésére a Google Drive beépített kiértékelő programját és Microsoft Excel for Mac 2011 programot használtam.

Eredmények

Milyen típusú településrészen tartja galambjait?

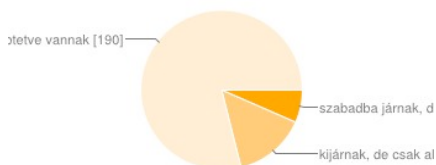

3. ábra: a kitöltők lakhelye

Több válasz megjelölése is lehetséges volt.

belváros (nagyváros esetén)	10	4%
kültváros (kertváros, vagy kisebb város)	202	83%
tanyavilág	32	13%

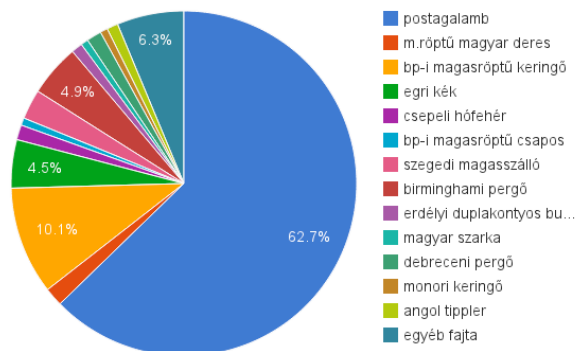
Galambjai:

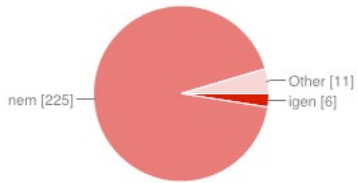
4. ábra: a galambok röptetésének intenzitása

szabadba járnak, de nem hajtja őket	16	7%
kijárnak, de csak alkalmankor hajtja	35	14%
versenyszerűen röptetve vannak	190	79%

A kitöltők által röptetett fajták

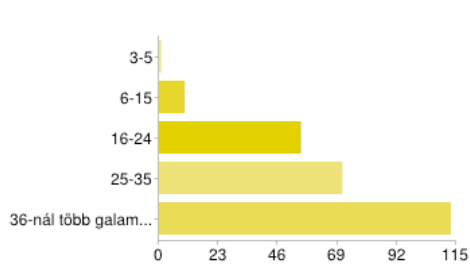

Használ-e jelzőgalambot, ha igen, milyen fajtát?

igen	6	2%
nem	225	93%
Other	11	5%

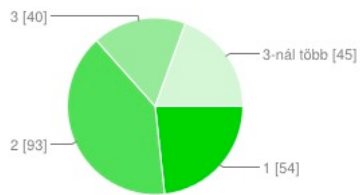
6. ábra: jelzőgalamb használat

Több válasz megjelölése is lehetséges volt.

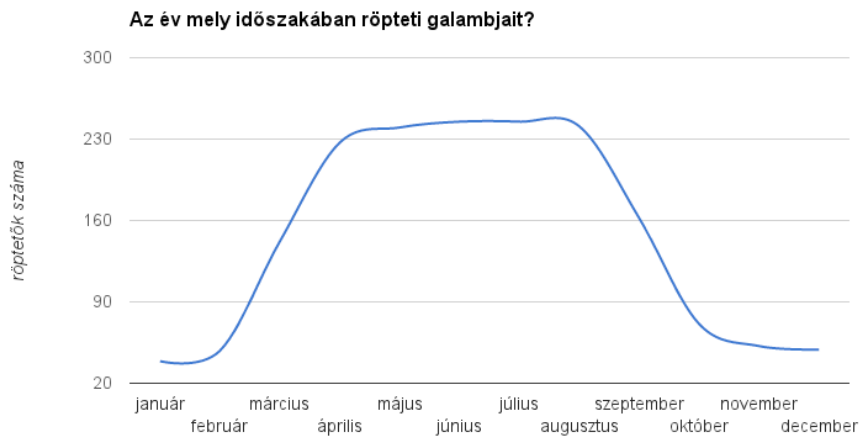
3-5	1	0%
6-15	10	4%
16-24	55	23%
25-35	71	29%
36-nál több galambból álló	113	47%

Mekkora egyedszámú csapatot/csapatokat röptet?

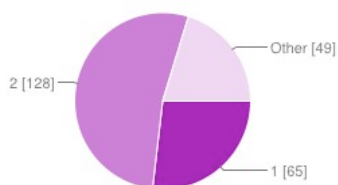
1	54	22%
2	93	38%
3	40	17%
3-nál több	45	19%

7. ábra: a röpcsapatok mérete
8. ábra: a röpcsapatok száma
Hány csapatot röptet?

9. ábra: a röptetési időszak

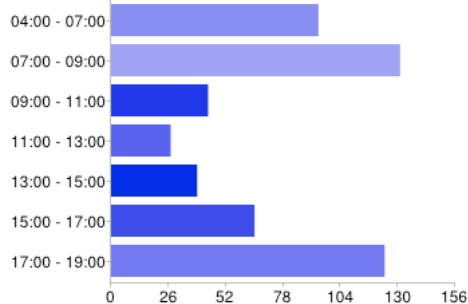
Naponta hányszor hajtja galambjait?

1	65	27%
2	128	53%
Other	49	20%

10. ábra: a röptetés napi aktivitása I.

A nap mely részében indítja galambjait?

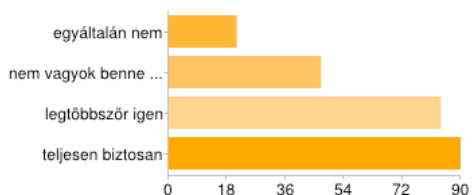

Több válasz megjelölése is lehetséges volt.

04:00 - 07:00	94	39%
07:00 - 09:00	131	54%
09:00 - 11:00	44	18%
11:00 - 13:00	27	11%
13:00 - 15:00	39	16%
15:00 - 17:00	65	27%
17:00 - 19:00	124	51%

11. ábra: a röptetés napi aktivitás II.

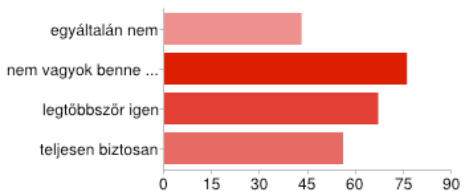
Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Vándorsólyom

egyáltalán nem	21	9%
nem vagyok benne biztos	47	19%
legtöbbször igen	84	35%
teljesen biztosan	90	37%

12. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége I.

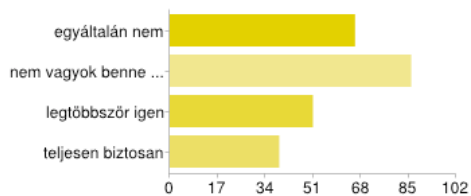
Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Kerecsensólyom

egyáltalán nem	43	18%
nem vagyok benne biztos	76	31%
legtöbbször igen	67	28%
teljesen biztosan	56	23%

13. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége II.

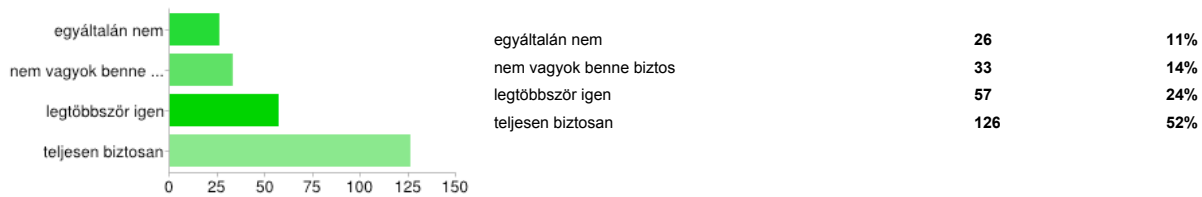
Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Kabasólyom

egyáltalán nem	66	27%
nem vagyok benne biztos	86	36%
legtöbbször igen	51	21%
teljesen biztosan	39	16%

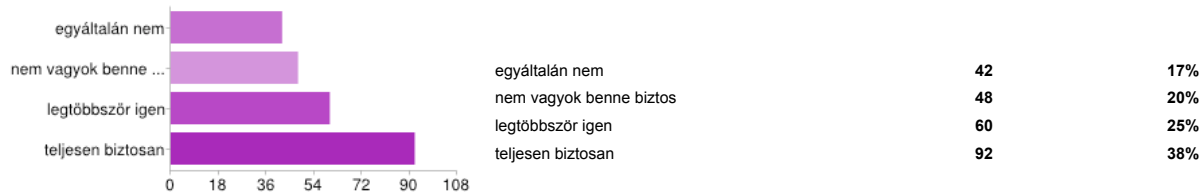
14. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége III.

Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Vörös vércse

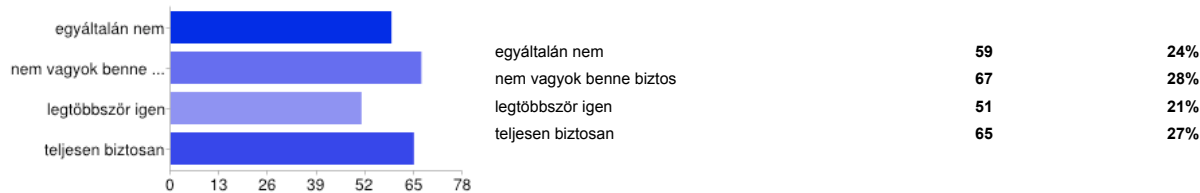
15. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége IV.

Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Kék vércse

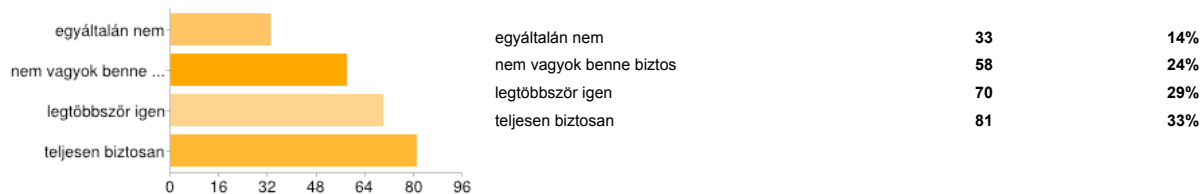
16. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége V.

Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Barna kánya

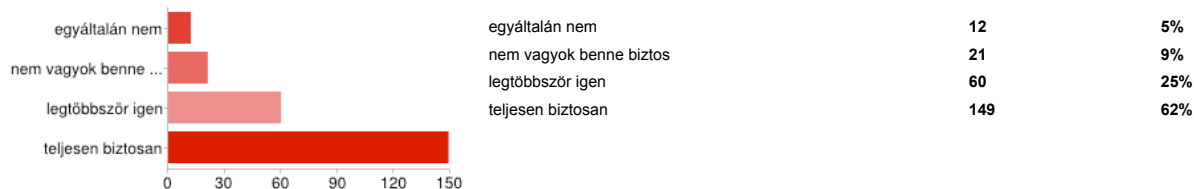
17. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége VI.

Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Barna rétihéja

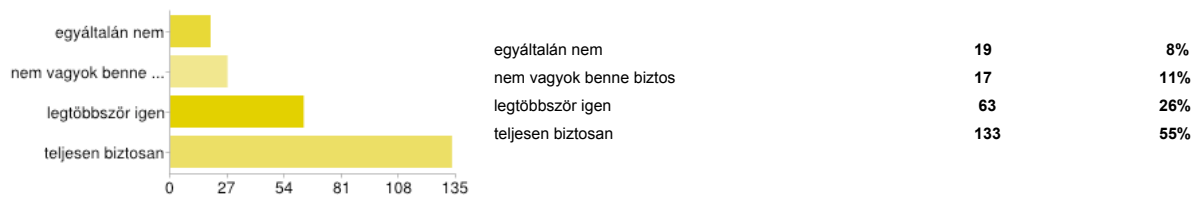
18. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége VII.

Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Héja

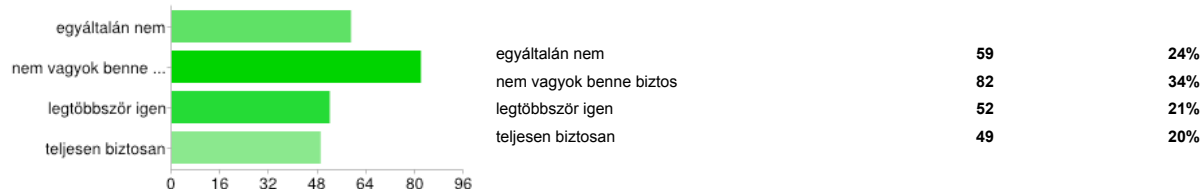
19. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége VIII.

Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Karvaly

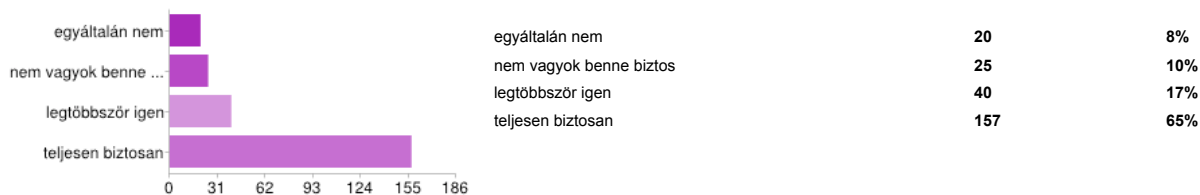
20. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége IX.

Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Kis héja

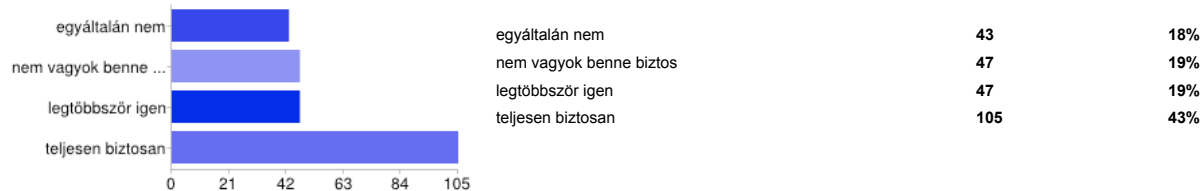
21. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége X.

Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Egerészölyv

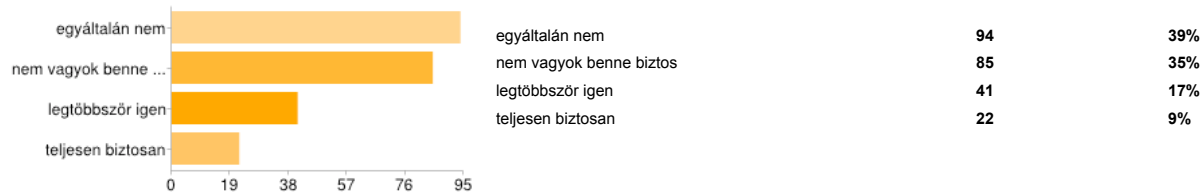
22. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége XI.

Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Parlagi sas

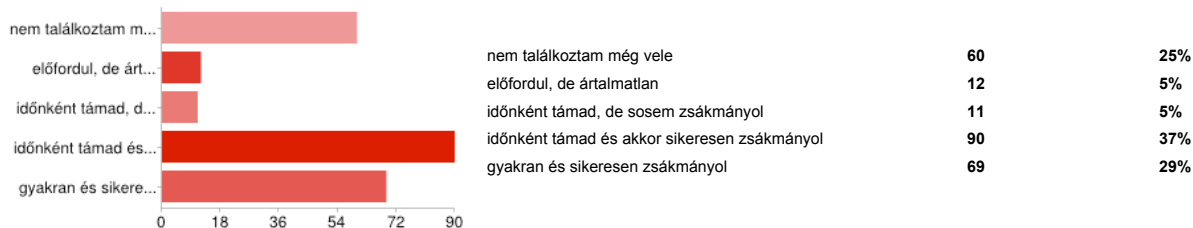
23. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége XII.

Milyen biztonsággal ismeri fel a következő ragadozómadarakat röptükben? - Törpesas

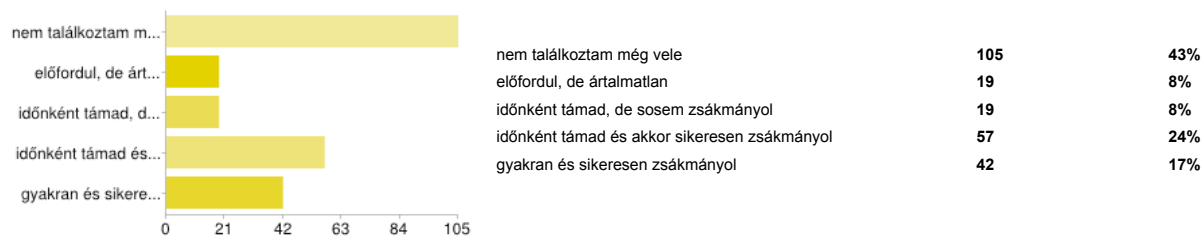
24. ábra: a tenyésztők ragadozómadár felismerési képessége XIII.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Vándorsólyom

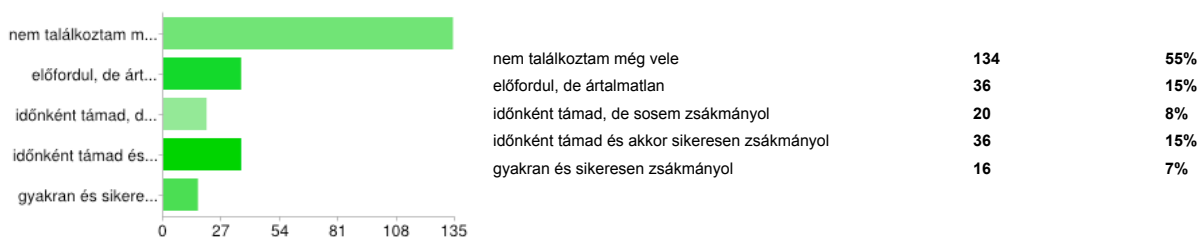
25. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban I.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Kerecsensólyom

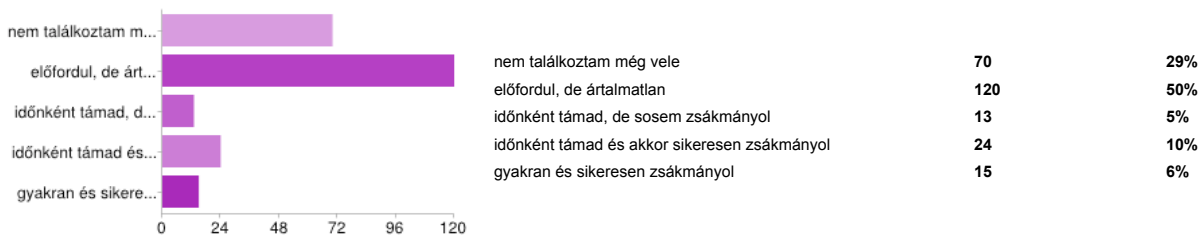
26. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban II.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Kabasólyom

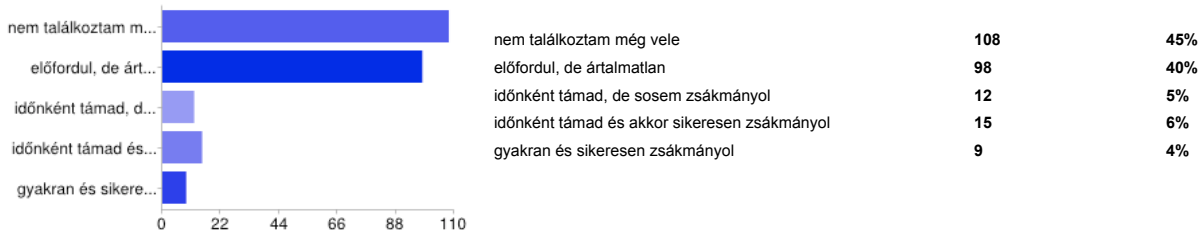
27. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban III.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Vörös vércse

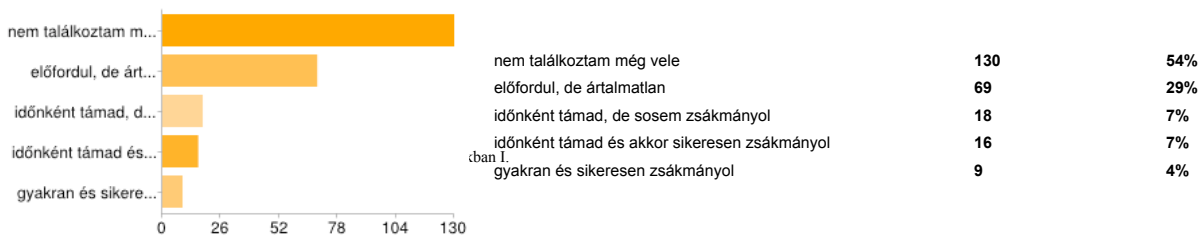
28. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban IV.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Kék vércse

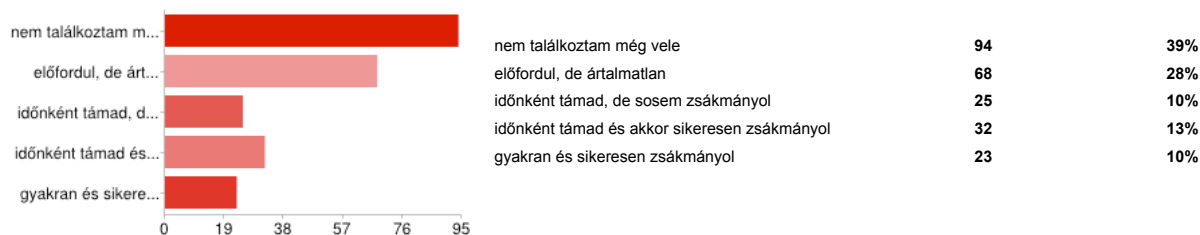
29. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban VI.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Barna kánya

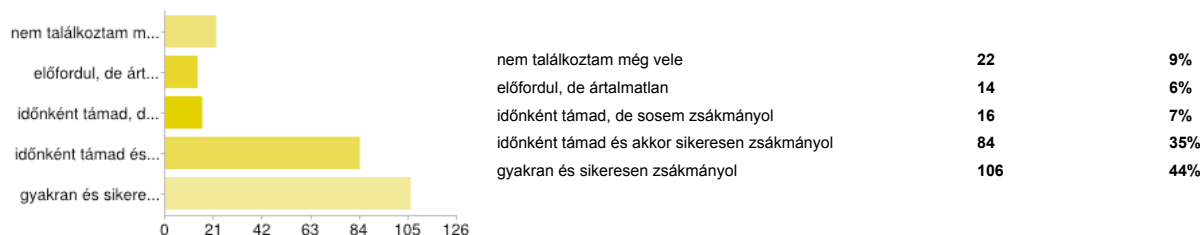
30. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban VII.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Barna réthéja

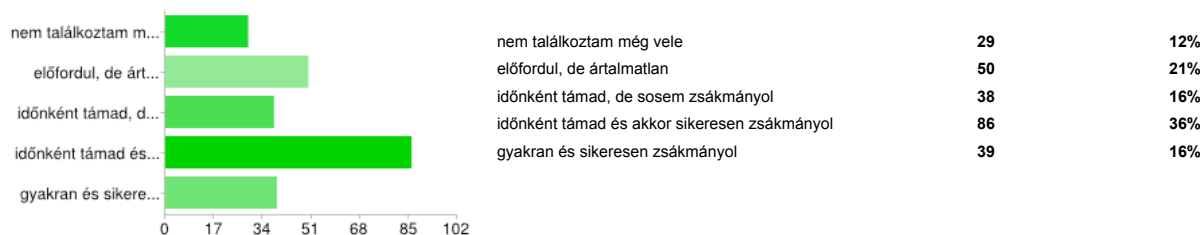
31. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban VIII.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Héja

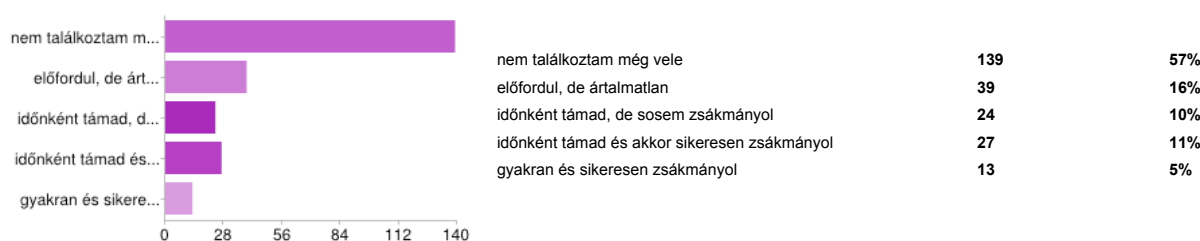
32. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban IX.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Karvaly

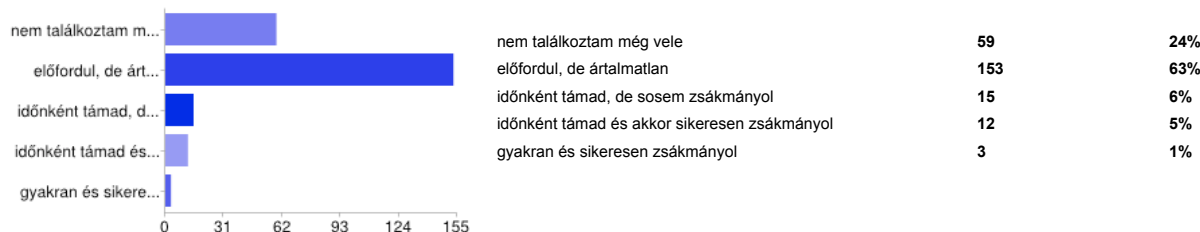
33. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban X.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Kis héja

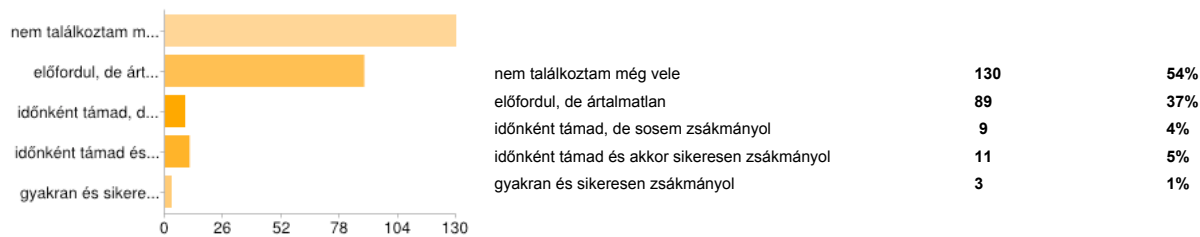
34. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban XI.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Egerészölyv

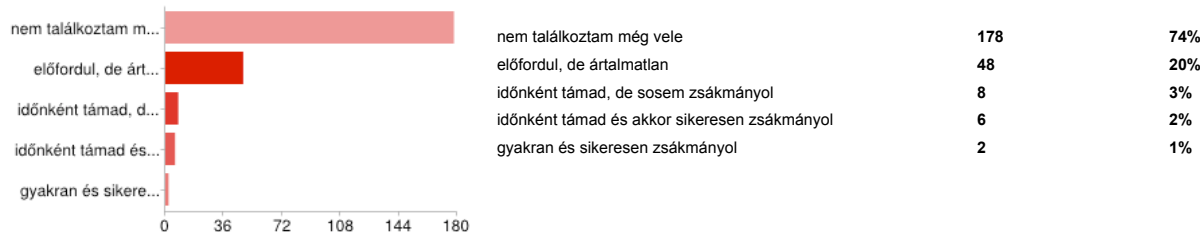
35. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban XII.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Parlagi sas

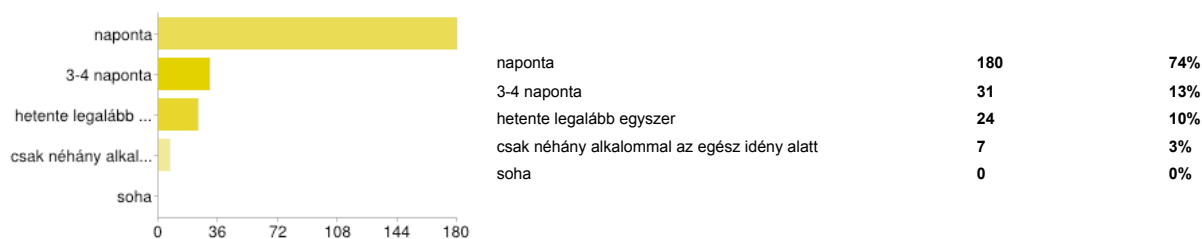
36. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban XIII.

Értékelje az alábbi ragadozó madarak károkozását galambállományában. - Törpesas

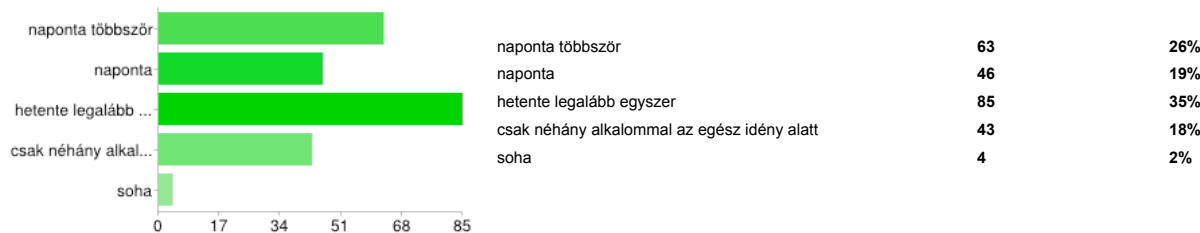
37. ábra: a ragadozómadarak predációja a házigalamb állományokban XIV.

Milyen gyakorisággal jelenik meg ragadozómadár a légtérben röptetési időszakban?

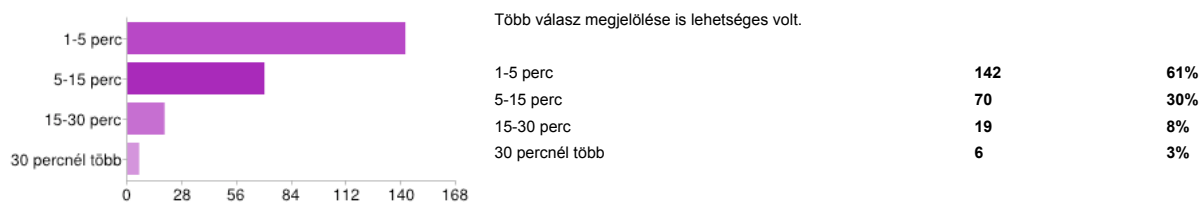
38. ábra: a ragadozómadarak jelenléte a röptegalamb csapatok környezetében

Milyen gyakorisággal érik támadások röpcsapatát?

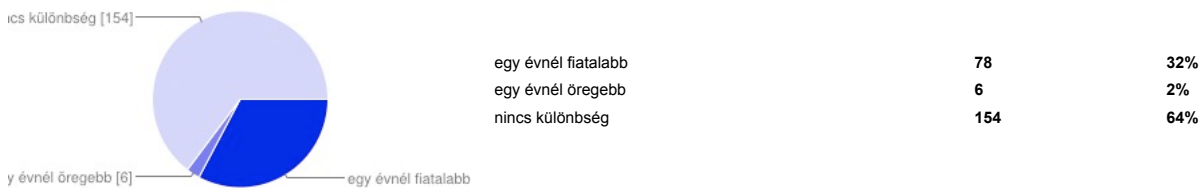
39. ábra: a támadások gyakorisága

Átlagosan mennyi ideig tart egy támadás?

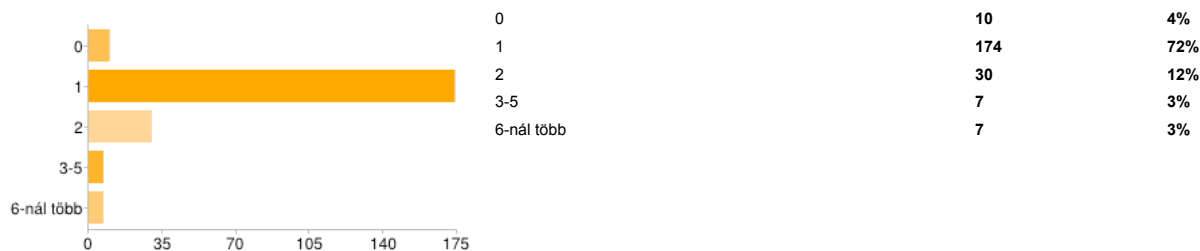
40. ábra: a támadások időtartama.

Tapasztalatai szerint milyen korcsoportú galambot zsákmányolnak nagyobb hatékonysággal a ragadozó madarak?

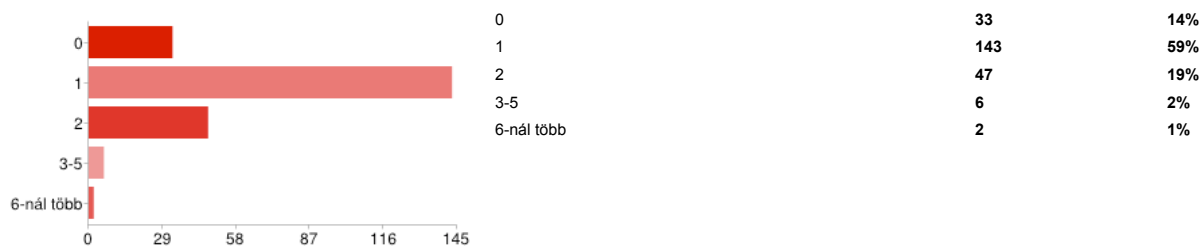
41. ábra: a zsákmány koreloszlása

Átlagosan hány galambot vesz el egy támadás során?

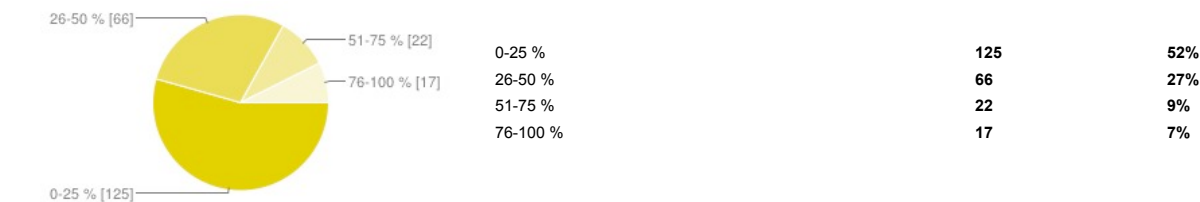
42. ábra: az elvesztett galambok száma

Átlagosan hány sebesült galambot eredményez egy támadás?

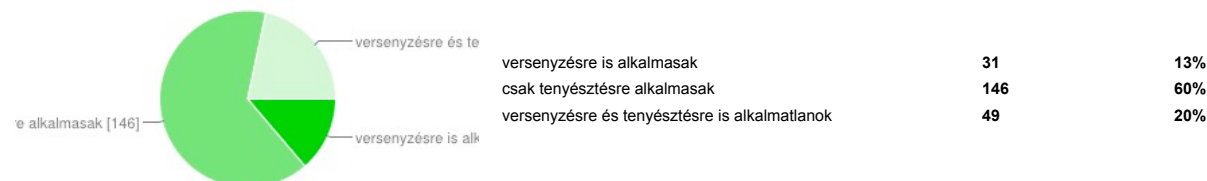
43. ábra: a sebzések száma

Ragadozómadár támadásban megsérült galambjai hány százaléka épül fel?

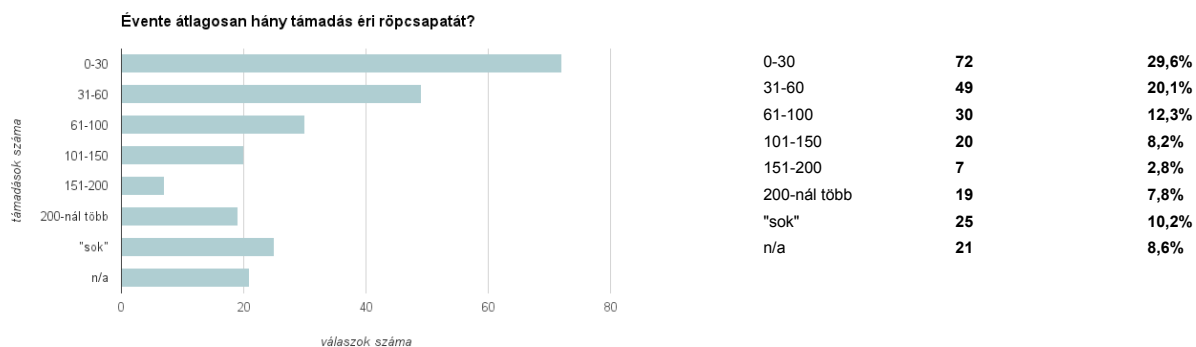
44. ábra: a sebesült galambok túlélése

Ragadozómadár támadásban megsérült, majd felgyógyult galambjai többsége a továbbiakban...

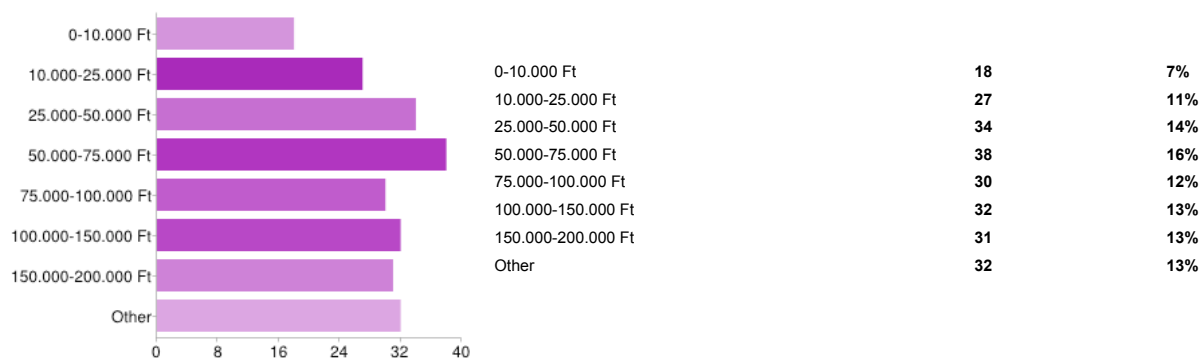
45. ábra: a sebzésből felgyógyult galambok hasznosítási lehetőségei.

Évente átlagosan hány támadás éri röpccapatát?

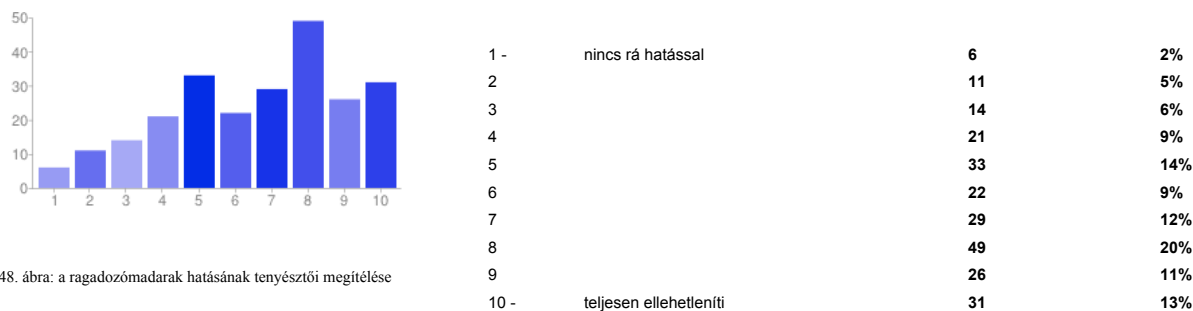
46. ábra: a támadások száma évente

Éves szinten mekkora anyagi kára származik a ragadozómadarak tevékenységéből?

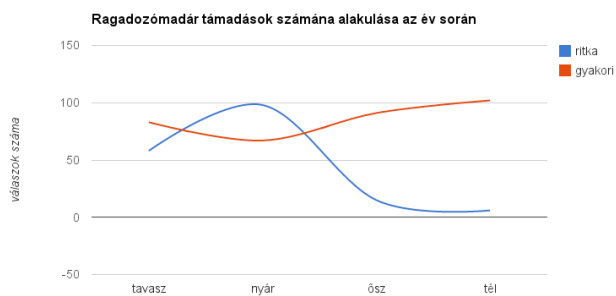
47. ábra: az anyagi kár mértéke

Egy tízes skálán jelölje, hogy ön szerint mennyire lehetetleníti el a (röp)galamb tenyésztést a ragadozó madarak kártétele.

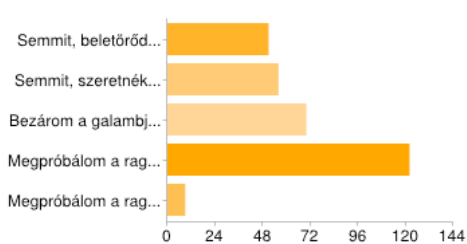
48. ábra: a ragadozómadarak hatásának tenyésztői megítélése

Ragadozómadár támadások számának alakulása az év során.

49. ábra: a ragadozómadár támadások gyakoriságának alakulása az év során

Mit tesz egy ragadozómadár támadás észlelésekor?

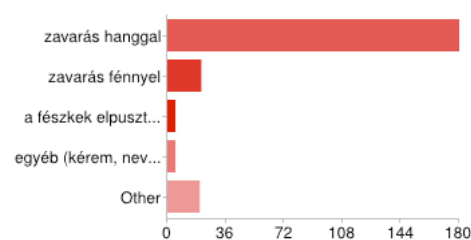

Több válasz megjelölése is lehetséges volt.

Semmit, beletörődöm, mert ez a természet rendje.	51	21%
Semmit, szeretnék segítséget kérni, de nem tudom kihez fordulhatnék.	56	23%
Bezárom a galambjaimat a kérdéses időszakra.	70	29%
Megpróbálom a ragadozót elriasztani.	122	50%
Megpróbálom a ragadozót elpusztítani.	9	4%

50. ábra: a támadásokra adott tényésztői reakciók

Milyen módszert próbált már ki ragadozómadár elriasztása érdekében?

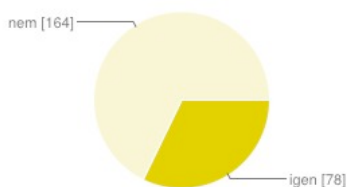

Több válasz megjelölése is lehetséges volt.

zavarás hanggal	180	90%
zavarás fényvel	21	11%
a fészkek elpusztítása/zavarása	5	3%
egyéb (kérem, nevezze meg)	5	3%
Other	20	10%

51. ábra: a különböző riasztási módszerek alkalmazásai

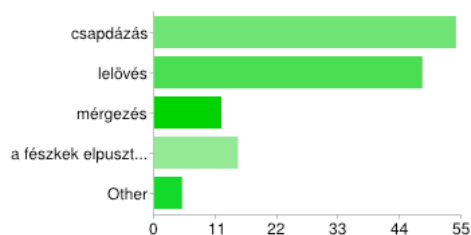
Ön szerint elterjed-e a galambászok körében a ragadozómadarak pusztítása?

igen	78	32%
nem	164	68%

52. ábra: a tényésztők tapasztalatai a ragadozómadarak elpusztításának elterjedtségéről I.

Ha az előző kérdésre igennel válaszolt, kérem nevezze meg az elpusztítás legelterjedtebb módjait!

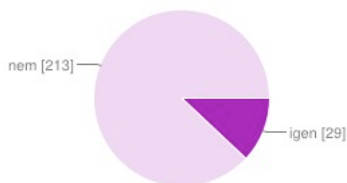

Több válasz megjelölése is lehetséges volt.

csapdázás	54	65%
lelövés	48	58%
mérgezés	12	14%
a fészkek elpusztítása/zavarása	15	18%
Other	5	6%

53. ábra: az elpusztítások leggyakoribb módszerei

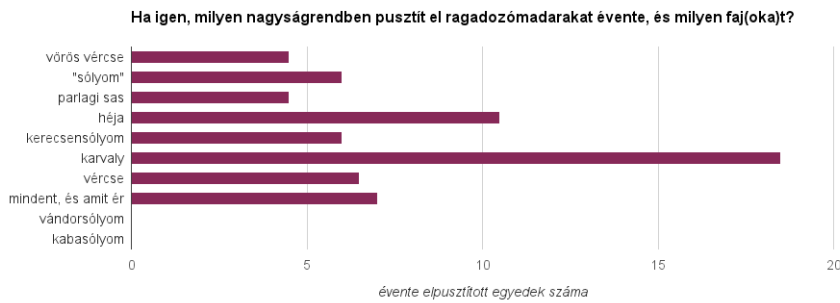
Ismer-e a környezetében olyan galambászt, aki rendszeresen pusztítja a ragadozómadarakat?

igen	29	12%
nem	213	88%

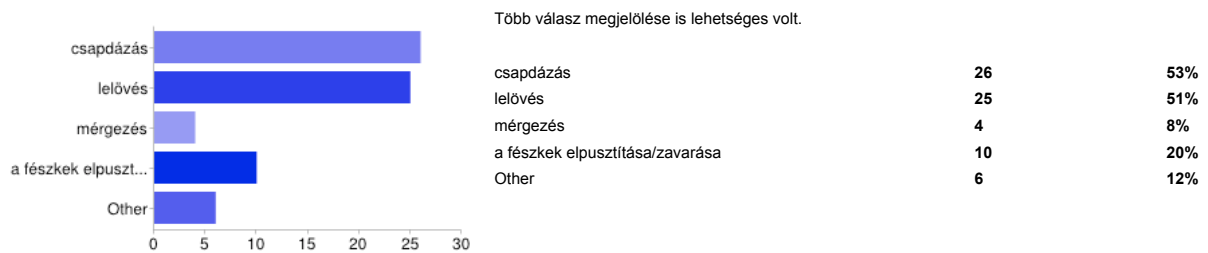
54. ábra: a tényésztők tapasztalatai a ragadozómadarak elpusztításának elterjedtségéről II.

Ha igen, milyen nagyságrendben pusztít el ragadozómadarakat évente, és milyen faj(oka)t?

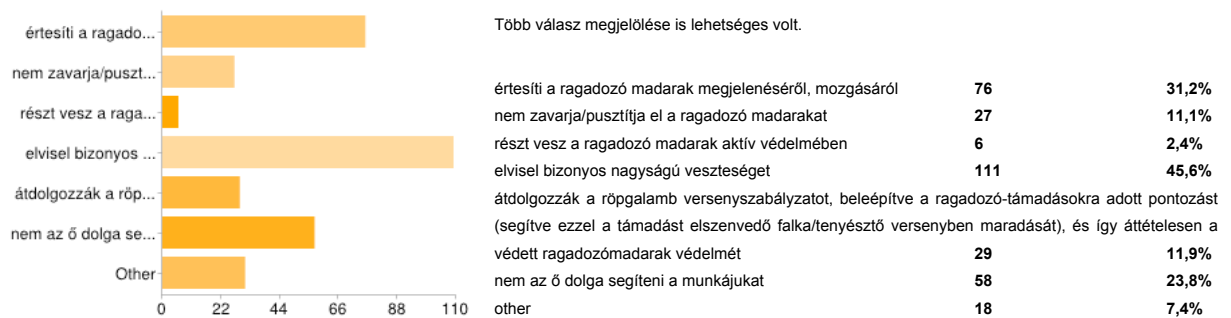
55. ábra: a ragadozómadarak éves pusztításának mértéke

Milyen módszerrel történt a fent említett ragadozómadarak elpusztítása?

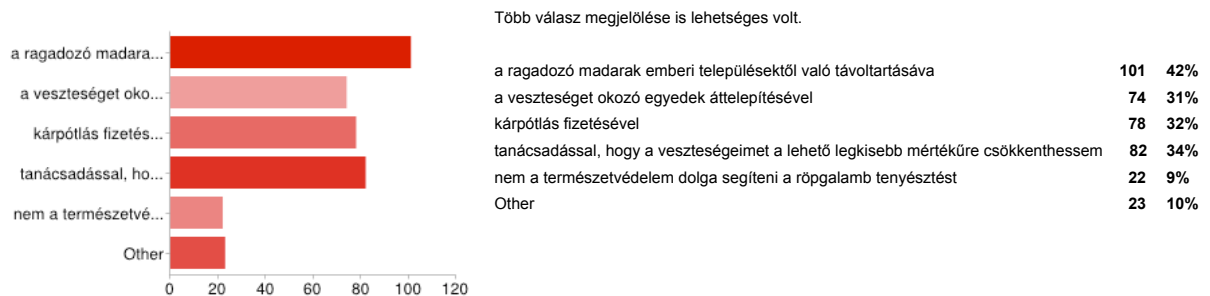
56. ábra: az elpusztításra alkalmazott módszerek aránya

Őn szerint, hogyan tudná segíteni a galambtenyésztő / röpgalambász a természetvédelem munkáját?

57. ábra: a galambtenyésztők részvételének lehetőségei a természetvédelem munkájában

Őn szerint hogyan tudná segíteni a természetvédelem a röpgalamb tenyésztést?

58. ábra: a természetvédelem részvételének lehetőségei a galambtenyésztés terheinek csökkentésében

Hajlandó lenne személyesen is segíteni a természetvédelem munkáját annak érdekében, hogy mindkét fél veszteségét csökkentse?

59. ábra: a galambtenyésztők részvételi hajlandósága a ragadozómadár kártétel csökkentésére irányuló munkában

Eredmények értékelése, következtetések, ajánlások

A ragadozómadarak versenygalambokra gyakorolt hatásának felmérésével sikerült olyan részletes képet kapni a természetvédelem és a galambtenyésztés konfliktusáról, amivel korábban nem rendelkezünk. Számszerű adatokat tudtam nyerni a röptetett fajtákról (5. ábra), az azokkal folytatott munka jellemzőiről (3., 4., 6., 7., 8., 9., 10., 11. ábra). Ezen kívül a ragadozómadarak házigalamb csapatokat ért támadásainak pontos körülményeiről, jellemzőiről (38.-41. ábra) és mértékéről (46. ábra), valamint következményeiről (42.-45. ábra) is tájékozódhatunk a felmérésből. A konfliktus elfajulásának ritka de előforduló esete a ragadozómadarak különböző módszerekkel történő elpusztítása. Ennek jellemzőiről is sikerült információkat gyűjtenem (50.-56. ábra). Az eredményekből kitűnik, hogy alapvetően két táborra oszthatók a galambtenyésztők a ragadozómadár kártétellel kapcsolatban. A nagyobbik felük tisztában van a ragadozómadár fajok védelmének fontosságával. Őket nevezhetjük ökológiai szemléletű galambtenyésztőknek is, akik elfogadják galambjaik táblálékláncban betöltött helyét, és hajlandóak elviselni bizonyos mértékű veszteségeket. Természetesen számukra is fontos, hogy ez a veszteség minél kisebb legyen. Ez a csoport körülbelül a válaszadók kétharmada, de pontos lehatárolásuk nehéz, mivel előfordulnak olyanok is, akik bizonyos kérdésekben radikálisabb véleményen vannak. Válaszaik összességéből mégis ez a kép rajzolódik ki. A másik jelentős csoport kevésbé toleráns a természetvédelem irányába. Ők általában komolyabb veszteségeket szenvednek el (47. ábra), ami komoly anyagi terhet is jelent számukra (48. ábra), illetve nagyon megnehezíti az eredményes versenyzést. A legnagyobb károkat okozó fajok a héja, a vándorsólyom, a kerecsensólyom és a karvaly (25.-37. ábra). Ezen fajokat nagy biztonsággal ismerik fel a galambászok (12.-24. ábra), így bízhatunk az eredmények hitelességében. Általános vélemény volt (még az előző csoportban is), hogy a ragadozómadár állományok túlszaporodtak Magyarországon, és a természetes élőhelyek nem képesek eltartani ekkora mennyiséget. A legtöbben ennek tulajdonítják az egyre gyakoribb házigalamb zsákmányolást. A túlnyomó többség jelentősen csökkentené a házigalambokra veszélyes fajok állományait. Számomra meglepő volt, hogy milyen sokan látják komplexen a problémát. Tehát nem egyszerűsítik le galamb-ragadozó párharccá, hanem életközösségekben gondolkodnak és a jelenlegi helyzet kialakulásában látják a társadalom felelősségét is, ami megfoghatóan természetes élőhelyekben nyilvánul meg. Nagyon sokan javasolták élőhelyfejlesztést és a préda fajok állományainak szaporítását/védelmét. Ez jó hír a természetvédelemnek, ugyanakkor rávilágít arra is, hogy valószínűleg az ilyen programok

nincsenek kellően kommunikálva a társadalom felé, amin a jövőben változtatni kell. Ezzel jól szembeállítható a műfészkek kihelyezése és a ritkán előforduló telepítések, amiket nagyon sokan sérelmeztek. Ezek mivel látványosabbak, nagyobb média felületet kapnak, és aránytalan képet festenek a természetvédelem munkájáról és céljairól. Azt is látni kell, hogy a felmérésem alapvetően a versenyalombokat tenyésztőknek készült, és a kitöltők is ilyen emberek voltak néhány kivételtől eltekintve. Ez azért fontos, mert nagyon sok galambász nem röptet versenyszerűen, esetleg nem is röpgalombokat tenyészt, de madarait szabada járhatja, hiszen a szabad téren való mozgás, napfény, és felvehető táplálékok zárt tartásban nem, vagy csak nagyon nehezen helyettesíthetők. Feltételezhetően az ilyen állományok méginkább sebezhetőbbek a ragadozómadarak által, hiszen ezek a jellemzően díszgalamb fajták eleve nem rendelkeznek olyan röpteljesítménnyel, tapasztalattal, és kondícióval, ami lehetővé tenné a sikeres menekülést.

Ez a felmérés önmagában kevés a probléma megoldására, de az eredmények segítenek kijelölni a későbbi vizsgálatok és intézkedések főbb irányvonalait. Azt gondolom, hogy megfelelő hozzáállással a galambtenyésztők többsége értékes partnerévé tehető a természetvédelemnek (59. ábra). Érdemes lenne egy hosszabb távú felmérést végezni, amiben a galambászok egy naplóban rögzítenék a galambjaikat ért támadásokat és azok körülményeit. Az így nyert részletes adatsorok segítenék a későbbi védekezést. Az eredményeimből azonban már most látszik, hogy a támadások a nyári hónapokban a legritkébbak, bár a tavasz végi, nyár eleji időszakban emelkedik a számuk (49. ábra). A fokozott aktivitás a fiókaneveléssel magyarázható. Feltételezhető, hogy bizonyos párok ilyenkor specializálódhatnak a házigalambra, hiszen megbízható és bősséges forrást jelentenek. Ilyen esetekben érdemes lenne megfontolni a beavatkozást, de ez minden esetben egyedi elbírálás alapján, a helyi körülmények figyelembevételével lehetséges. A támadások száma a téli hónapokban a legnagyobb, ami az ilyenkor kóborló egyedek megjelenésével és a természetes táplálékforrások szűkülésével is magyarázhatóak. Megítélésem szerint a galambtenyésztő úgy tehet a legtöbbet saját veszteségei minimalizálása érdekében, hogy helyesen választja meg a kiengedések időpontját és annak időtartamát a feltétlenül szükségesre csökkenti. Ehhez elengedhetetlen a ragadozómadarak szokásainak ismerete és a folyamatos alkalmazkodás. Előbbivel kapcsolatban sokan hiányolták a megfelelő tájékoztatást és tanácsadást. Először is tehát ennek javításán kell dolgozni. A galambászok szervezettsége lehetővé teszi előadásorozatok tartását és az információk gyors továbbítását. További lehetséges passzív

védekezés a helyes fajtaválasztás. A kisebb testű, gyors röptű, zárt falkában repülő fajták (pl.: egri kék keringő) alkalmazása tovább csökkentheti a sikeres támadások számát. Megfelelő tenyésztési eljárásokkal fokozhatóak ezek a képességek, egészen addig, amíg a ragadozómadárnak egyszerűen nem éri meg az időt és energiát pazarolni a bizonytalan zsákmányra. Hosszú távon ezt tartom a legjobb megoldásnak. A különböző aktív védelmi (riasztó) módszerek és berendezések fejlesztésében szintén van még kellő potenciál, de ezek költségei és hosszútávú hatékonyságuk bizonytalansága miatt vitatható, hogy megéri-e komolyabban is foglalkozni velük. Egészen speciális esete a kártétel csökkentésének a külön erre a célra tartott "préda egyedek" vagy "préda falkák" alkalmazása. Ennek a módszernek az a lényege, hogy könnyebben elejthető galambokkal gyakorlatilag elterelik a ragadozómadár figyelmét, így nem a versenygalambok közül történik a predáció. Sokak szerint ez a legjobb megoldás de én kétélű fegyvernek tartom, ugyanis pont azt érzük el vele, hogy a ragadozómadarat hozzászoktatjuk a házigalamb elejtéséhez. Ráadásul nem elfogadható a ragadozómadarak mesterséges táplálékforráshoz való szoktatása sem, mivel így sérülékenyebbé tesszük a populációikat. További kérdéseket vet fel, hogy ki viselné ezeknek a prédaállományoknak a fenntartási költségeit? Az elvi lehetősége fennáll a galambok biztosításának vagy az elejtett egyedek után fizetett kártérítésnek is. Az erre irányuló igény a galambászok részéről jogosnak is nevezhető, hiszen az ő meglátásuk szerint etetik a ragadozókat, és a galambok tartásába és a nevezésekbe feleslegesen beleölt pénz is fájó veszteség nekik. A gyakorlatban azonban ez nehezen kivitelezhető. Ugyan Nyugat-Európában van példa versenygalambok biztosítására, de kimondottan ragadozómadár kárra ott sem lehet biztosítást kötni. A magyar biztosítótársaságokat pedig valószínűleg nem érdekli ez a piac. A vadkárhoz hasonló kártérítési rendszert azért tartom nehezen kivitelezhetőnek, mert szinte lehetetlen a kár bizonyítása. Erre a versenyek alkalmával jelenlevő több szemtanú, vagy a fiókanevelési időszakban fészekhez hordott galambokról származó lábgyűrű kínál lehetőséget. Ez azonban visszaélésekre ad lehetőséget. A felmérés eredménye azt mutatja, hogy a galambtenyésztőknek nem elsődleges szempont a kártérítés, inkább a károk megelőzésében szeretnék előrelépést elérni (57. és 58. ábra). Mégis úgy vélem, hogy nem kell teljesen elvetni a korlátozott kártérítés lehetőségét (pl. takarmányban kifizetve), mivel az ilyen gesztusok javíthatják a természetvédelem megítélését és növelik a felek kompromisszum készségét. Ennél járhatóbb út a röpversenyszabályzat módosítása, úgy, hogy

az figyelembe vegye a versenyen történt támadást és pontokkal, vagy az ismétlés lehetőségével kompenzálja a tenyésztőn kívül álló zavaró körülményből fakadó hátrányt.

A végső cél a károk elfogadható mértékűre csökkentése kell legyen, amihez elengedhetetlen a galambászok és a természetvédők együttműködése. A fenti kutatások és módszerek összefogására és szakértők által végzett vezetésére egy közös programot szeretnék életre hívni az MME Ragadozómadár-védelmi Szakosztálya és az MGKSZ részvételével, melyhez más civil szervezetek is csatlakozhatnak.

Köszönetnyilvánítás

Köszönöm Tóth Zoltán tenyésztőtársamnak, hogy szakmai tapasztalatainak átadásával és tanácsaival segítette munkámat, illetve Prommer Mátyásnak és Horváth Mártonnak, akik az MME részéről segítettek kérdőíves felmérésem kialakítását.

Végül szeretnék köszönetet mondani azoknak az embereknek is, akik adatszolgáltatásukkal lehetővé tették felmérésem sikeres megvalósítását.

A kutatás a TÁMOP 4.2.4.A/2-11-1-2012-0001 azonosító számú „Nemzeti Kiválóság Program – Hazai hallgatói, illetve kutatói személyi támogatást biztosító rendszer kidolgozása és működtetése konvergencia program” című kiemelt projekt keretében zajlott. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg.